

**Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija**

Skanstes iela 25, Rīga, LV-1013

[sprk@sprk.gov.lv](mailto:sprk@sprk.gov.lv)**AS Augstsprieguma tīkls**

Dārziņu iela 86, Rīga, LV-1073

[ast@ast.lv](mailto:ast@ast.lv)

Rīgā,

DATUMS SKATĀMS LAIKA ZĪMOGĀ

Nr. 08/25-SEL

**Par konsultāciju dokumentu “par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumiem”**

Asociācijas - “Saules Enerģija Latvijai” (turpmāk – **Asociācija**) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – **SPRK**) 2025. gada 12. jūnijā izsludināto konsultāciju dokumentu “par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumiem” (turpmāk – **Noteikumi**). **Asociācijas** ieskatā **Noteikumiem** primāri ir jāievēro un jānodrošina Elektroenerģijas tirgus direktīvas 54. panta 2. punktā minētie nosacījumi, kur viens no nosacījumiem ir apstāklis, ka citi tirgus dalībnieki attiecīgos pakalpojumus nespēj sniegt par samērīgu cenu un savlaicīgi. Papildus norādām, ka kvalitatīvam noteikumu izvērtējamam un priekšlikumu iesniegšanai būtu nepieciešams ilgāks laika periods. Atbilstoši Elektroenerģijas balansēšanas regulas **KOMISIJAS REGULA (ES) 2017/2195 (2017. gada 23. novembris), ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas** 10. pants pieprasa sekojošo ...”10. pants Sabiedriskā apspriešana 1.PSO, kas atbildīgi par noteikumu vai metodiku vai to grozījumu priekšlikumu iesniegšanu saskaņā ar šo regulu, par noteikumu vai metodiku priekšlikumu projektu un citiem īstenošanas pasākumiem vismaz viena mēneša garumā apspriežas ar ieinteresētajām personām, tostarp katras dalībvalsts attiecīgajām iestādēm”... . Ņemot vērā šīs un arī citu uz elektroenerģijas tirgu attiecināmo regulu un direktīvu prasības un ņemot vērā jautājuma būtiskumu, **Asociācija** aicina **SPRK** un **AS Augstsprieguma tīkls** (turpmāk – **AST**) izpildīt šīs prasības un nodrošināt tirgus dalībniekiem iespēju izvērtēt un sniegt viedokli vismaz viena mēneša laikā, jeb vismaz 20 darba dienas. Ar šo vēstuli **Asociācija** sniedz savus priekšlikumus un iebildumus par izsludinātajiem **Noteikumiem**.

- 1) Elektroenerģijas tirgus likumā (turpmāk – **ETL**) Likumdevējs ir noteicis ierobežojumus gadījumiem, kad sistēmas operatoram var piederēt un tas ir tiesīgs ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuvi (turpmāk – **BESS**). Šie nosacījumi pēc būtības paredz konstatēt apstākļus, kuros tirgus dalībnieki nespēj attiecīgo palīgpakalpojumu sniegt nepārtraukti, savlaicīgi un par samērīgu cenu. Vienlaicīgi likumdevējs ir noteicis skaidru aizliegumu izmantot uzkrātuvi, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos (**ETL** 16. 3 prim pants).
- 2) Atbilstoši publicētajiem **Noteikumiem**, **AST** piedāvā izmantot **BESS** divu pakalpojumu secīgai sniegšanai gan rezervju, gan balansēšanas tirgos - FCR un aFRR. **BESS** plānots izmantot gan kā (1) pieprasījuma samazināšanas resursu, gan (2) rezerves resursu. **Asociācija** norāda, ka pirmajā gadījumā **AST** mērķis ir primāri nodrošināt pakalpojumus ar savu resursu (0 cena), "izstumjot" no tirgus citus dalībniekus; otrajā - nodrošināt piedāvājumu "matemātiski aprēķinātas" cenas līmenī, kas balstās uz vēsturiskiem datiem.
- 3) No publicētajiem **Noteikumiem**, nav skaidri saprotams, kādu tirgus nepilnību **AST** vēlas novērst - vai tā ir tirgus dalībnieku nespēja sniegt pakalpojumu nepārtraukti vai arī nespēja to sniegt par samērīgu cenu. Attiecībā uz pirmo ir jāsaka, ka bažas rada **AST** piederošā **BESS** lielums un tirgus pieprasījums. Piemēram, visā Baltija FCR pakalpojums tiek iepirkts +/- 23 MW apmērā un tirgus dalībnieki to ir spējuši nodrošināt, savukārt, **AST BESS** jauda ir +/- 40 MW (t.i. gandrīz 2X lielāka par nepieciešamo). Tirgus pārredzamības

dēļ tomēr būtu būtiski šobrīd saprast, kuru tieši problēmu risina AST un sekojoši kāda būs cenošanas stratēģija un kāda loma tiek atvēlēta citiem tirgus dalībniekiem šo pakalpojumu tirgū.

- 4) **Noteikumos** nav skaidri saprotams, kā tiks attiecināts 0 EUR cenas princips. Proti pozitīvi uztveram, ka **AST** liks savos piedāvājumos 0 EUR/MW, saprotam, ka gala cenu balansējošajai jaudai nosaka pēc ekonomiskā pakāpeniskuma principa, tas nozīmē, ka visi uzvarējušie solījumi - "bidi" saņems marginālo cenu. No šī noprotam, ka arī **AST** saņems augstāku cenu kā 0 EUR/MW. Šis būtu uztveram, kā tirgus kropļojums. Lūdzam **SPRK** un **AST** sniegt papildus skaidrojumu.
- 5) Ņemot vērā publiski izskanējušo retoriku, varētu noprast, ka patiesā **AST** vēlme ir risināt saprātīgu pakalpojuma cenas jautājumu, bet šajā gadījumā, mūsu ieskatā nedrīkstētu būt situācija, kur **BESS** sistēma būtu izmantojama kā pieprasījuma samazināšanas resurss, t.i., tiktu izvietota piedāvājuma rindas sākumā (nulle cena). **Asociācijas** ieskatā **Noteikumos**, ir jānosaka, ka **BESS** tiek izmantotas nevis kā pieprasījuma samazināšanas resurss, bet gan kā rezerves resurss, kas var veidot "samērīgas cenas" slēdzošo līmeni.
- 6) Direktīvas 54. panta 2. punktā minētais nosacījums ir, ka **BESS** tiek izmantots pārvades sistēmas labā, un to neizmanto, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas, tostarp, balansēšanas tirgos. Lūdzam, **SPRK** izvērtēt vai **AST** piedāvātais mehānisms **BESS** darbināšanai (9.punkts) nav pretrunā ar likumdevēja noteikto aizliegumu "pirkt un pārdot elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos Vienlaikus lūdzam precizēt projekta 9.punktā ietvertu, papildinot ar ...", *uzkrātuvī neizmantojot, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas, tostarp, balansēšanas tirgos*"... .
- 7) Ierosinām pārskatīt aFRR balansēšanas enerģijas produkta piedāvājuma cenas aprēķināšanas metodoloģiju, lai uzlabotu tirgus saskaņošanu un cenu signālus, izmantojot augstāko pieņemto piedāvājuma cenu no tirgus dalībniekiem Latvijā attiecīgajai tirgus laika vienībai (MTU). Katram MTU aFRR balansēšanas enerģijas piedāvājuma cena jānosaka vienāda ar augstāko pieņemto piedāvājuma cenu, ko iesnieguši tirgus dalībnieki Latvijā šai MTU. Gadījumos, kad konkrētajai MTU netiek iesniegti vai pieņemti piedāvājumi, piedāvājuma cena pēc noklusējuma ir nākamās dienas tirgus cena attiecīgajai MTU. Šis ierosinājums labāk atspoguļot faktisko tirgus dinamiku, veicina aktīvu līdzdalību un uzlabo cenu caurspīdīgumu, tieši sasaistot balansēšanas enerģijas piedāvājuma cenu ar dominējošajiem tirgus apstākļiem. Augstākās piedāvājuma cenas izmantošana nodrošina arī atbilstošu kompensāciju, kas atbilst sniegto balansēšanas pakalpojumu vērtībai.
- 8) Atbilstoši **Noteikumu** skaidrojošajā daļā minētajam, lūdzam precizēt projekta 5.punktā ietvertu, papildinot ar ..."*un nesaņem atlīdzību par jaudu, kas izmantota optimizācijas rezultātā*"... .
- 9) **Noteikumos** nav definēts skaidrs **Noteikumu** darbības termiņš. **Asociācija** pieņem, ka **Noteikumi** ir tikai pagaidu regulatīvais risinājums, kamēr balansējošo jaudu tirgus nostabilizējas un tirgus pats ir spējīgs piedāvāt pietiekama apjoma balansējošās jaudas t.i gan 1) pieprasījuma samazināšanas resurss, gan 2) rezerves resurss. Lūdzam **Noteikumos** precizēt nosacījumu, kad šie **Noteikumi** tiks apturēti un pie kādiem nosacījumiem. Ierosinām papildināt **Noteikumos** nosakot **Noteikumu** darbības periodu ne ilgāk par vienu gadu, to sasaistot ar neatkarīgu izvērtējamu par tirgus dalībnieku parezumējamu gatavību sniegt attiecīgos pakalpojumus.

Aicinām **SPRK**, **AST** uz turpmākajām diskusijām, lai turpinātu darbu pie **Noteikumu** izstrādes, kuri neradītu konkurences kropļojumus un sekmētu tirgus dalībnieku iesaisti.

**Asociācija "Saules Enerģija Latvijai"**  
**Valdes priekšsēdētājs**  
**Alnis Bāliņš**

**Asociācija "Saules Enerģija Latvijai"**  
**Valdes loceklis**  
**Kaspars Strautmanis**

Gatis Macāns, t. 26408634, E-pasts: [scl@scl.lv](mailto:scl@scl.lv)